

Ana Dilin Korunması ve Geliştirilmesinde Kurumsal Destekler

Yrd. Doç. Dr. Erol Barın

Yurt dışında Türkçe öğretiminin birçok problemi olduğu herkesin malumudur. Bunların en önemlileri Türkçe öğretimini gerçekleştiren öğretim elemanı, ailelerin tutumu ve dil öğretim materyalleridir. Bunların her biri için kurumsal desteklere ihtiyaç vardır. Türkiye’de son yıllardaki gelişmeler ve yeni oluşan kurumlar, yurt dışında Türkçenin öğretilmesi konusunda yeni kapıların açılması ve sağlıklı bir yapının kurulmasına imkân vermektedir.

Yurt dışında Türkçe öğretimiyle uzun yıllar Millî Eğitim Bakanlığı ilgilenmekteydi. Daha sonra TİKA Türkçe kurslarıyla ilgilenmeye başladı. Bu ilgi zamanla Türkoloji bölümlerinin desteklenmesiyle bugünlere kadar geldi. Son yıllarda kuruluşunu tamamlayıp faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü ile Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı artık yurt dışındaki Türkçe öğretimine katkı sunmaya başladı. 2007 yılında kurulan Yunus Emre Vakfı, 2009 yılında bünyesinde Yunus Emre Enstitüsünü kurup yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açarak Türk dili, kültürü, tarihi ve sanatını tanıtıcı çalışmalarına başlamıştır. Böylece eğitim ile ilgili işleri Yunus Emre Enstitüsü üzerine almış oldu. 2011 yılı ekim ayında TİKA bünyesindeki Türkoloji Projesini de devralan Enstitü, yurt dışındaki Türkçe öğretiminin önemli öğelerinden biri olan yurt dışındaki üniversitelerdeki Türkoloji bölümleriyle ilgili her tür çalışmayı da yürütmeye başlamıştır.

Yurt dışında Türkçe öğretiminin en önemli sıkıntılarında biri Türkçe öğretiminin gerçek anlamda desteklenememesidir. Gerek öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmek için yüksek lisans yapmak istemeleri gerekse ellerindeki materyallerin yetersizliği bugüne kadar Türkçe öğretiminde sıkça dile getirilen eksikliklerin boyutları konusunda hepimize önemli ipuçları vermekte ve yapılması gerekenleri de kısaca anlatmaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe eğitimi vermektedir. Bu kültür merkezlerinde yerel Türkçe okutmanları da görev alabilmektedir. Enstitünün amacı, bu merkezlere sürekli Türkiye’den Türkçe okutmanı göndermek yerine Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin bulunduğu ülkelerde Türkçe dersi veren öğretim elemanlarını Ankara’da Enstitü merkezinde belirli aralıklarla gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı”ndan geçmeleri şartıyla görevlendirmektir. Yurt dışında farklı kurumlarda ve statülerde Türkçe öğretimi yapan eğitimcilere yönelik çeşitli sertifika programları düzenlenmeye devam edecektir. Bu sertifika

programlarında katılımcılara sabahları TÖMER’lerde uygulama örneklerini görme ve uygulama yapma fırsatı sunulurken öğleden sonraları alan uzmanları ve akademisyenleri tarafından verilen seminerlerle beceri ve donanımlarını geliştirme imkânı sunulmaktadır.

Yunus Emre Enstitüsünün geçen yıl başlattığı önemli bir etkinlik de “Yurt Dışındaki Eğitimcilerin Eğitimi” seminerleridir. 2011 yılı içerisinde Brüksel, Amman, Kahire, Saraybosna ve Bükreş’te Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri bünyesinde düzenlenen “Eğitimcilerin Eğitimi” adlı program 2012 yılı içerisinde de devam etmektedir. Söz konusu program 2012 yılında da alan uzmanlarının ve akademisyenlerinin katılımıyla Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM) Müdürlüğü başkanlığında gerçekleştirilmektedir. Programlarda ağırlıklı olarak “Yabancı Dil öğretim Yöntem ve Teknikleri” “Türkçe Eğitim Tarihi” ve “Türkçe Öğretiminde Metodoloji” üzerinde durulmakla birlikte, eğitimcilerin eğitimi programı gelen taleplere ve acil ihtiyaçlara göre şekillenebilmektedir.

Enstitünün bir yıldır üzerinde çalıştığı önemli bir projesi de Türkçe Yeterlik Sınavı TYS’dir. Bu amaçla 2011 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ile Yunus Emre Enstitüsü arasında uluslararası geçerliği olan "Türkçe Yeterlik Sınav Sistemi"nin kurulmasına yönelik işbirliği protokolüne dayanarak Türkçe öğretim merkezleri ile toplantılar yapıldı, sınavla ilgili çerçeve belirlendi. YÖK’ün de talebiyle Avrupa Dilleri Ortak Öğretim Çerçeve Metnine göre Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil yeterlikleri hazırlandı ve bütün üniversitelere gönderilmesi için YÖK’e yazılı olarak bildirildi. Türkiye’de lisans veya lisansüstü eğitim almak isteyen yabancı öğrencilerin ders takip edebilmeleri için B2 düzeyinde sertifika almaları hususu da Türkçe Öğretim Merkezleri ile birlikte karar altına alınıp YÖK’e bildirildi. Şu anda yeterliklerin yanında kazanımların, içeriklerin, sınırlılıkların ve soru modellerinin ortaya konulduğu TYS çerçeve programı bitirilmiş olup sınav modeline göre bir takım sınav paketi hazırlanıp ölçme ve değerlendirme uzmanından onay aldı.

Bu konuda özellikle Almanya’da görev yapmakta olan öğretmenlerden yoğun talepler gelmekte ve Türkçe öğretmenleri Türkçe Yeterlik Sınavına girip sertifika almak istediklerini belirtmektedirler. 2012 yılı içerisinde TYS’nin pilot uygulamaları yapılacaktır. Daha sonra sertifikasyon işlemlerine başlanacak ve o tarihten itibaren MEB ve YÖK nezdinde bu alanda tek geçerli sınav TYS olacaktır.

Diğer önemli bir konu da ders materyalleridir. Yunus Emre Enstitüsü olarak yurt dışındaki Türk Kültür Merkezlerinde, Yunus Emre Türkçe Öğretim Seti adıyla, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere materyaller hazırlanmaktadır. Enstitü bünyesinde oluşturulan komisyon tarafından hazırlanan setin ilk iki kitabı 2012 yılı içerisinde pilot uygulamaları yapıldıktan sonra alınacak dönütlere göre bütün merkezlerde aktif olarak kullanılmaya başlanacaktır. Hazırlıkları süren Yunus Emre Türkçe Öğretim Seti'nde yer alacak materyaller şunlardır: Ders Kitapları / Çalışma Kitapları / Öğretmen Kılavuz Kitapları / Okuma Kitapları / Sözlükler / Videolar ve Dinleme CD'leri. Yunus Emre Enstitüsünün web sayfasında "Türkçe Oyunlar" bölümü var. Yurt dışında yaşayan ve Türkçelerini geliştirmek isteyenlere ilk desteğimiz budur. Bunu "Uzaktan Türkçe Öğretimi" takip edecektir.

Enstitünün iki yıldır gerçekleştirdiği ve bu yıl üçüncüsünü Türkoloji Yaz Programı ile birleştirdiği Türkçe Yaz Okulu projesi de Türkçe öğretimi alan öğrencilere önemli bir kurumsal destektir. Türkçe Yaz Okulu'nun amacı, Türkiye'ye ve Türkçeye ilgi duyan yurt dışındaki bireyleri Türkiye ve Türk Kültürü ile tanıştırmak; ilgiyle sınırlı kalan bu yönelişi ilgi unsurlarının içerisinde yaşatarak doğru bilgiye çevirmektir. Bu yüzden katılımcılar Türkiye'yi bilmeyenler, görmeyenler ve tanımak isteyenler arasından seçilen kişilerdir. Öncelikli kişiler ise Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerindeki başarılı öğrencilerdir. Projenin amaçlarından birisi de bu merkezlerdeki başarılı öğrencileri ödüllendirerek onların ilgilerini canlı tutmaktır. Projenin en büyük amaçlarından biri de Türkiye'yi ve dolayısıyla Türk kültürünü doğru bir şekilde tanıyıp tanıtan kişilerin yetiştirilmesidir. Bu yılki Türkçe Yaz Okulu'nda 300 kişi Türkiye'ye davet edilecek ve iki haftalık bir program düzenlenecektir. Katılımcılar Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerindeki kursiyerler ile çeşitli ülkelerdeki Türkoloji bölümü öğrencilerinden başarılı olanlar arasından seçilecektir. Bu noktada öğrencilerin Türk kültürüne ve Türkiye'ye olan ilgileri tercih sebebi olacaktır. Katılımcılar 18-30 yaşları arasındaki Türkçe bilen kişilerden oluşacaktır.

Yunus Emre Enstitüsünün önem verdiği çalışmalardan biri de Türkçe çalıştaylarıdır. Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde ilki 2010 yılında düzenlenen "Türkçe Çalıştayı" 2012 yılında da düzenlenecektir. Söz konusu çalıştayda 2010 yılında proje olarak anlatılan Türkçe Yeterlik Sınavı ve Yunus Emre Türkçe Öğretim Setinin somutlaşmış hâlleri ve örnek uygulamaların sonuçları üzerinde durulması planlanmaktadır. Bu yüzden çalıştayın ekim ya da kasım ayında düzenlenmesi düşünülmektedir.

Özetle, üç yıldır faaliyet gösteren ve on sekiz merkezde etkin bir şekilde Türkçe öğreten Yunus Emre Enstitüsü, ana dilin korunması ve geliştirilmesi hususunda yapılan çalışmalara kurumsal desteklerini artan bir biçimde sürdürecektir.